

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep

0030 OSLO

Vår ref.:

Oslo, 30.09.2013

HØRINGSSVAR – Forslag til endringer i regnskapsregler for forsikringsselskaper, pensjonsforetak, banker og finansieringsforetak – tilpasning til endringer i IFRS, regnskapsføring av ytelser til ansatte (pensjoner), publisering av årsregnskapet mv. på internett

Det vises til Finansdepartementets høringsbrev av 3. juli 2013 med vedlegg vedr. ovennevnte.

Finansforbundet er det største fagforbundet i finansnæringen, med 39.000 medlemmer. Finansforbundet er opptatt av gode pensjonsordninger for våre medlemmer.

Innledningsvis vil Finansforbundet vise til forbundets høringssvar knyttet til Banklovkomisjonens arbeid med revisjon av pensjonsordningene, datert hhv. 1. oktober 2012 og 30. april 2013. Finansforbundet har i disse høringene kommentert utfordringene knyttet til regnskapsføringsreglene og fastholdt at endringer i pensjonsordningene må være gjenstand for behandling i departementet hvor samtlige rammebetingelser sees i sammenheng.

Endringer i regnskapsreglene er blant elementene som må vurderes i det totale bildet for hvordan arbeidsgivere skal kunne opprettholde gode pensjonsordninger for de ansatte. Finansforbundet er derfor bekymret for at elementene nå er gjort gjenstand for separat behandling i denne høringen. Finansforbundet frykter at endringene kan bli gjennomført uten at departementet tar nødvendige grep for å sikre et sett med rammebetingelser for ytelsesordningene som samlet gjør dem fortsatt levedyktige.

Behovet for levedyktige rammebetingelser

Spørsmålet om rammebetingelsene har stor betydning for ytelsesordninger, fripolisebestand og fremtidig standardmodell. Tilpasninger fra myndighetshold kan bli avgjørende for om det blir mulig å opprettholde denne typen ordninger i fremtiden. Vi står her i en sak der det er særlig viktig at myndighetene er bevisst sin rolle i trepartssamarbeidet, ved å legge til rette for gode velferdsordninger også i fremtiden.

Finansforbundet støtter utgangspunktet om at korridorprinsippet i regnskapsreglene bør fjernes av hensyn til transparens i bedriftsregnskapene – og for å eliminere de «kreative» bokføringsmulighetene som ligger i en slik løsning. Finansforbundet støtter også forslag om publisering og offentliggjøring av opplysninger som foreslått.

Konsekvensene av å fjerne korridorprinsippet og klippe og lime inn internasjonal regnskapsstandard, uten at det kompenseres gjennom andre justeringer i regnskaps-, skatte-, egenkapitalreglene eller andre relaterte rammebetingelser for pensjon, er imidlertid betydelig økte pensjonsforpliktelser i bedriftene. For ytelsespensjoner skal diskonteringsrenten som skal brukes være lavere enn någjeldende, samt at estimatavvik som ikke har vært ført tidligere skal balanseføres. Dette påvirker igjen egenkapitalen. Pensjonsforpliktelsene dobles, tredobles eller mer i den enkelte bedrift.

Pensjonsforpliktelser har særdeles lang løpetid i forhold til mange andre forpliktelser i finanssektoren. I denne tida vil økonomien være gjennom opp- og nedturer. Når det kommer krav om balanseføring av alle fremtidige forpliktelser, innebærer denne langsiktigheten at mindre rentejusteringer vil føre til store svingninger for hvor dyre pensjonene blir i regnskapet fra år til år. Endringene i større bedrifter kan være svært omfattende. Dette er ikke noen hensiktsmessig ordning.

Svingningene vil være sykliske mot sin hensikt ved at belastningen blir stor i dårlige tider (med lav rente). I tider med høy rente, høy avkastning og opphetet økonomi vil kravet til balanseføring ikke medføre særlige belastninger. I dårlige tider hvor økonomien stimuleres ved å holde renta lav, legger regnskapsreglene stein til byrden.

Ved beregningen av framtidige inntekter må norske selskaper i dag i hovedsak se hen til OMF-renten. Denne er lav i forhold til hvilken rente selskapene reelt sett kan få på sine investeringer. Norske selskaper får en konkurranseulempet i forhold til utenlandske selskaper, som kan legge til grunn inntekter i henhold til statsrenter som er langt høyere enn den norske, for eksempel i Sør-Europa. Paradoksalt vil således høy spansk statsrente – som følge av usikkerhet i spansk statsøkonomi – gi spanske pensjonsforetak en konkurransefordel i regnskapsføringen i forhold til norske selskaper.

Aksjonærer, for eksempel i norske banker, vil regnskapsmessig få redusert sin egenkapitaldekning slik at kapitaltilførsel må til for å oppfylle myndighetenes krav til kjernekapital. Å hente ny egenkapital i dagens rentemarked er vanskelig og dyrt. Et mer nærliggende alternativ for arbeidsgivere for å oppfylle kravene er å redusere forpliktelsene i ytelsespensjoner, eller avvikle ordningene helt. Mange arbeidsgivere har allerede innført ytelsesordninger som ikke opparbeider rett til fripoliser. Frivillig eller tvungen overgang til innskuddspensjon, eller å ta vekk regulering av pensjoner under utbetaling til kun å utbetale overskudd på pensjonistenes egen reserve (POF regulering), er andre måter arbeidsgivere nå møter denne problemstillingen på.

Finansforbundet registrerer nå at en rekke arbeidsgivere ikke venter på utfallet av Banklovkomisjonens utredning. Omdannelse av ytelsesordningene er i full gang. Endringen i regnskapsstandard er katalysator.

Konsekvensen av å kreve at norske bedrifters ytelsesordninger skal være best i alle klasser er at eleven får sammenbrudd og ikke lenger er verdt å satse på. Arbeidsgiverne ser mot innskuddsmodellen, med eksisterende rammer for innskuddspensjon, til endring av bedriftenes pensjonsplaner. De ambisjoner Banklovkomisjonen har gitt til kjenne om å tilrettelegge for at

innskuddspensjon skal kunne gi om lag samme resultat som ytelsesordningene er lite verdt for arbeidstakerne dersom bedriftene i hovedsak gjør seg ferdig med å omdanne pensjonsplanene før endringene trer i kraft.

Hensikten med de internasjonale regnskapsstandardene er å legge grunnlag for ensartet regnskapspraksis og i sin ytterste konsekvens like konkurransevilkår i et internasjonalt marked. I stedet slår reglene motsatt ut for norske selskaper. Svarene på finanskrisen er utviklet i EU, hvor det ikke er samme tradisjon for bruk av ytelsespensjoner som i Norge. Problemene for balanseføring og egenkapital for pensjoner ikke er på langt nær så stort problem for pensjonsinnretninger i EU som det er for mange av de norske pensjonsinnretningene. Effekten forsterkes av at det ikke er noe fungerende marked for lange lavrisiko-obligasjoner i norske kroner i Norge.

Det er rimelig å forvente at selskap som skal svare for våre framtidige pensjoner skal ha penger i bakhånd, men det bør være forutsigbart hvor mye som skal til. Myndighetene må utrede muligheten til å innføre regnskapsregler som virker forutsigbare og motsyklisk. **Finansforbundet er svært bekymret over at det er sendt ut et forslag til sjablongmessig implementering av regnskapsstandarden uten at det er gjennomført noen reell vurdering av konsekvensene for privat sektor, og tilsynelatende uten at det er gjort noe forsøk på å vurdere mulige særlige norske tilpasninger for regnskapsføring av garanterte pensjonsforpliktelser som tar opp i seg de særnorske forholdene.**

Dette gjelder både for børsnoterte og mindre bedrifter. Vi er innforstått med at EØS-forpliktelsene kan sette visse skranker, men vi anser det som helt sentralt at norske myndigheter sonderer mulighetsrommet.

Med de store volumene av fremtidige garanterte forpliktelser som allerede er akkumulert i norske pensjonsinnretninger, vil regnskapsreglene slik de er tenkt å gjelde, slå urimelig ut for norsk næring i uoverskuelig fremtid. Hvis kravet om regnskapsføring blir stående, vil de utgjøre dårligere konkurransevilkår for norske bedrifter og livsforsikringselskaper på permanent basis – all den tid de norske selskapene vil være nødt til fortsatt å administrere garanterte pensjonsforpliktelser.

Det er først og fremst nødvendig å vurdere anvisning på en mest mulig realistisk rente ved balanseføringen.

I NOU 2013:3 er det i kapittel 13 beskrevet en løsning hvor fripoliser forvaltes under dagens kapitaldekningsregler betegnet som tjenestepensjonsdirektivet / Solvency I.

Finansforbundet vurderer at det er i næringas og arbeidstakernes felles interesse at kostnadene forbundet med pensjonsforpliktelser er minst mulig, og at **bruk av tjenestepensjonsdirektivet er blant tiltakene som ville kunne avhjelpe på kostnadsnivået.**

Finansforbundet ber om at norske myndigheter engasjerer seg i arbeidet med å unnta regelverk for pensjon fra kravene i Solvens II, gjerne i samarbeid med øvrige nordiske land.

Vi anmoder samtidig om at norske myndigheter i mellomtiden gjør pensjonsforpliktelser mindre byrdefulle gjennom å gjøre unntak for balanse av pensjonsforpliktelser i forhold til særnorske egenkapitalkrav.

Med vennlig hilsen

FINANSFORBUNDET

Gisle Salem
leder forhandlings- og kompetanseavdelingen

Jan Pieter Groenhof
Spesialrådgiver